

Warsztaty 2019

Budowanie wspólnoty i kultury: żydowska architektura i urbanizacja w Polsce, maj 2019

Organizatorzy:

- Bard College, Annandale-on-Hudson, Nowy Jork
- Hebrajski Uniwersytet w Jerozolimie
- Uniwersytet Michigan
- Uniwersytet Wrocławski

Warsztat poświęcony zagadnieniu kształtowania tożsamości polskich Żydów oraz refleksji nad jej budowaniem w kontekście tworzenia krajobrazu kulturowego. Wśród kluczowych problemów znajdują się pytania dotyczące rodzajów budownictwa i wzorców osadniczych tworzonych przez Żydów na ziemiach polskich, w różnych okresach historycznych. Uczestnicy warsztatu zastanowią się w jaki sposób Żydzi potwierdzali swoją obecność w przestrzeni geograficznej, społecznej, politycznej i kulturowej poprzez architekturę, oraz co architektura może powiedzieć nam o relacjach Żydów z nie-Żydami. Wypracują refleksję nad tym w jaki sposób żydowski charakter przestrzeni odzwierciedlany jest w różnych tekstach, oraz jakimi środkami muzeum oraz praktyki związane z kulturą pamięci reagują na zmianę tych procesów wynikającą z tragedii Zagłady. Dzięki użyciu rozmaitej optyki (historycznej, literaturoznawczej, historii sztuki i antropologii) oraz skal obserwacji i pojęć (od poziomu mikrostruktur poprzez sąsiedztwo aż do sztetla i obszaru miasta), uczestnicy warsztatu pochylą się nad zagadnieniem: jak i przez kogo, żydowska architektura była tworzona, wykorzystywana, przedstawiana i zapamiętana.

Karczma żydowska: od architektury do fantazmatu, czerwiec 2019

Organizatorzy:

- Uniwersytet Chicagowski
- Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego

Dyskusje podczas warsztatu skoncentrują się na rozpatrywaniu 'żydowskiej karczmy' jako swego rodzaju „instytucji” kulturalnej, jej wymiarów w przeszłości i teraźniejszości. Uczestnicy warsztatów zastanowią się nad typologią i materialnym obliczem karczmy jako wzorca architektury wernakularnej. Podejmą też temat wizerunku żydowskiej tawerny w literaturze i innych obszarach sztuki, zwracając szczególną uwagę na warstwy związane z interakcją społeczną (karczma jako miejsce spotkań różnych grup etnicznych i religijnych, przestrzeń działalności politycznej i/lub nielegalnej). Refleksja obejmie także problem transmisji wzorców muzyki i kulinariów do przestrzeni społecznej. Uczestnicy zastanowią się także w jaki sposób fantazmatyczna, powojenna nieobecność żydowskiej gospody zmieniła się diametralnie objawiając współcześnie swój kulturowy i społeczny byt. W związku z tym postawimy kluczowe pytanie dlaczego i w jaki sposób karczma żydowska stała się obecnie jednym z emblematów żywotności żydowskiej kultury.

Działalność JOINT-u w Polsce i w krajach sąsiadujących w latach 1945-1989: rzeczywistość a wyobrażenia, sierpień 2019

Organizatorzy:

- JDC Archiwum
- JDC Polska
- Wydział Studiów Hebrajskich i Żydowskich Uniwersytetu Nowojorskiego im. J. H. Skirballa
- Instytut Studiów Izraelskich i Żydowskich na Uniwersytecie Columbia

Warsztaty będą poświęcone pracy JOINT-u (American Joint Distribution Committee) w Europie Środkowowschodniej w czasach socjalizmu. JOINT był najważniejszą organizacją dobroczynną wspierającą życie żydowskie w różnych krajach tego regionu. W okresie stalinizmu propaganda rażąco zniekształcała obraz pracy JOINT-u i opisywała go jako organizację szpiegowską. Ostatecznie jego działalność została zakazana w krajach socjalistycznych, choć później ją wznowiono. JOINT wyłożył fundusze na stworzenie wielu żydowskich instytucji społecznych, kulturalnych i młodzieżowych. W czasach politycznych wstrząsów takich jak wydarzenia w 1956 na Węgrzech, a także w 1968 w Polsce i Czechosłowacji JOINT również pomagał tym, którzy chcieli opuścić kraje za Żelazną Kurtyną. Podczas warsztatu grupa międzynarodowych badaczy będzie analizowała rolę, wkład JOINT-u w kontynuowaniu żydowskiego życia w Europie Środkowowschodniej oraz jak był on w stanie pokonywać polityczne ograniczenia w regionie tak, aby zapewnić pomoc żydowskiej społeczności. Zastanowią się również jak powinniśmy dziś rozumieć ataki komunistycznej propagandy na JOINT.

O eksterytorialności w historii Żydów. Filozoficzne ujęcia historii i znaczenia pojęcia diaspory, grudzień 2019

Organizatorzy:

- Uniwersytet Humboldtów w Berlinie i Centrum Studiów Żydowskich im. Selmy Stern w Berlinie
- Instytut Filozofii Germańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,

Mając na względzie upowszechnienie się terminu diaspora i coraz częstsze użycie go w ostatnich dekadach w naukach społecznych w odniesieniu do wszelkich społeczności żyjących poza terytorium uznawanym za rodzime lub ojczyście, celem warsztatu jest próba powrotu do pierwotnych żydowskich źródeł pojęcia diaspory. Uczestnicy zastanowią się nad jego sensem w źródłach żydowskich, rozważą również jego historyczne znaczenie w kontekście nowoczesności. Uczestniczący w warsztacie naukowcy przyjmą perspektywę historyczno-filozoficzną kładącą nacisk na tekstualny charakter istnienia diaspory żydowskiej. Wymyka się on atrybucji przestrzennej i terytorialnej, jest natomiast powiązany z tekstualnymi i temporalnymi komponentami Żydostwa jako zbiorowości. Na tej podstawie otwiera się nowy horyzont interpretacyjny. Wychodząc od nieterytorialnego czy eksterytorialnego charakteru środowiska bytowego Żydów, organizatorzy pragną wypracować określoną koncepcję

„polityki diaspor”, mianowicie taką, którą cechuje powiązanie z przestrzeniami i instytucjami ponadnarodowymi.